1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖЕН СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 207. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 30-го ЖОВТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 30, 1963 No. 207. VOL. LXX.

АМЕРИКА ПЛЯНУЄ РЕОРГАНІЗАЦІЮ ПРОГРАМИ ЛЕТУ НА МІСЯЦЬ

Вашингтон. — В урядових і конґресових колах почалася дискусія на тему висилки людини на Місяць, що, з дотеперішньою програмою мало статися до 1970-го року. Тепер виринає питання, чи не можна сповільнити цієї програми після того, як Хрущов заявив, що СССР не буде вести перегонів із ЗДА в програмі вислати астронавтів на Місяць. Сповільнення програми було б також і фінансовою полегшою для цієї країни, яка тепер видає на космічну програму майже по 7 більйонів долярів річно. В політичних колах міркують, що після заяви Хрущова важко буде Президентові дістати гроші на космічну програму в такій кількості, щоб можна було ще в цій декаді здійснити місячну програму, а то тим більше, що вже й давніше були в Конґресі голоси проти видавання надто великих сум на космічні пляни на те тільки, щоб можна було перед СССР вислати своїх астронавтів на Місяць. Але є й такі голоси, які твердять, що не можна дозволити на те, щоб ЗДА керувалися при здійснюванні своїх плянів заявами Хрущова, а то тим більше, що СССР, як виходить із заяв совєтських фахівців, в найближчому часі плянує переводити пробні лети довкола Землі в тій цілі, щоб здійснити пересідку з однієї кабіни до іншої, та щоб випробувати лети з двома чи й трьома астронавтами. Але голова Сенатської Космічної Комісії, сенатор Клінтон Андерсон, заявив, що після заяви Хрущова існує все таки сумнів, чи СССР дійсно не думає про те, щоб випередити ЗДА в леті до Місяця. СССР має, покищо, сильніші ракети в порівнянні із ЗДА, і тепер, згідно з даними розвідки, там не робиться зусиль в тому напрямку, щоб побудувати сильнішу ракету від тієї, яку плянують побудувати в ЗДА до 1965 - 1966-го року. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомила 28-го жовтня, що вона зреорганізує дещо дотеперішню програму лету людини до Місяця. В першу чергу Адміністрація подбає про те, щоб була повна концентрація зусиль в цій програмі, щоб всі аґенції, які беруть участь в цій програмі, якнайтісніше з собою співпрацювали. Адміністрація обстоює ту думку, що покищо не можна сповільнювати всієї програми. Цю справу можна буде вирішити аж після 1965-66 років, коли буде видко, що продукція ракети Сатурн вдалася. Ця ракета має бути сильніша від найсильнішої досі совєтської ракети. Тоді то уряд ЗДА буде в такому становищі, що зможе сповільнити дещо свою космічну програму, не боячися, що СССР зможе зробити якусь несподіванку. Очевидно, що залежатиме, чи СССР дійсно припинив свою продукцію сильних ракет, як про це недавно говорив совєтський прем'єр Хрущов. Конґресмен Джеймс Д. Вікерс, республіканець із Пенсилвенії, сказав, що ЗДА може погіршити стан державної безпеки, займаючися летом до Місяця, а СССР тимчасом підготовлятися може до використання космосу для військових цілей. Уряд в першу чергу має дбати про безпеку цієї країни — казав цей конґресмен.

Проблема українського шкільництва в Клівленді-Пармі була предметом нарад із суперінтендетом міських шкіл

Представники українського шкільництва в Клівленді-Пармі під час конференції із суперінтендентом шкіл того міста. Сидять (зліва): проф. К. Мельник і суперінтендент П. В. Бріґс. Стоять (зліва): проф. Б. Футей і проф. Т. Шмаґала.

Клівленд, Огайо (І. Г.) — Недавно відбулася зустріч-розмова між П. В. Бріґґс-ом, суперінтендентом публічних шкіл в Клівленді-Парма, Парма-Нейтс, Севен Гілс, та К. Мельником (Т-во Рідна Школа, Шкільна Рада УККА), Т. Шмагалою, (учитель середн.-Школи, представник української громади) і Б. Футеєм (учитель серед. школи, учитель Школи Українознавства). Темою розмови були проблеми: розріст міста, потреба нових шкіл-будинків, українські приватні школи, розбудова українських відділів в публічних бібліотеках.

Зі слів П. В. Бріґґса ми довідалися, що впродовж останніх 15 років приплив учнів до публічних шкіл зріс на 650 відсотків, т. зн. щороку прибуває нових 1200 учнів. В парі з тим відчувається пекуча потреба нових шкіл, в ближчих роках потрібно буде нових 330 кімнат-кляс із повним устаткуванням, нових бібліотек, розбудови парк і в гри для молоді, ітд. Сьогодні в публ. школах є місце на 20.300 учнів, а вписалося до школи 22,600 школярів! Крім того, заіснувала потреба розбудувати новий Комунальний коледж на Пармі, який покищо приміщується в кількох середніх школах, і працює у вечірніх годинах. Відчувається потреба розбудови вечірніх шкіл-курсів чужих мов для старших.

В парі з тим, говорили українці - дискутанти, впродовж тих самих 15 років розрісся також український стан посідання на Пармі й околицях. Сьогодні ще існують досить сильні осередки в давн. українському „савд-сайді", на сході Клівленду, та громади в Лейквуді й Брукліні, але гарно розростається „українська Парма"... Українці на Пармі й околицях, — це вже певний чинник в адміністраційній політиці, з яким треба рахуватися. Тут існує 8-ми клясова цілоденна школа при укр. кат. церкві св. Йосафата (із 600 дітьми) та будується гайскул, тут Школа Українознавства Т-ва Рідна Школа (330 дітей), яка міститься в 13-ти клясах одної публічної школи, тут діє і розвивається Українська Ліґа на Пармі,

(Закінчення на 4-ій стор.)

ЮЛІЯН КОТЛЯР ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ООЛ

П'ЯТИЙ ЛЕМКІВСЬКИЙ З'ЇЗД В НЮ ЙОРКУ ЗАПРОТЕСТУВАВ ПРОТИ НАСТУПУ НА ПАМ'ЯТНИК Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ ЗАКЛИКОМ ДО ВСІХ ЛЕМКІВ СКЛАСТИ ПОЖЕРТВУ НА ПАМ'ЯТНИК І ВЗЯТИ УЧАСТЬ У ЙОГО ВІДКРИТТІ.

Ню Йорк. — В минулу суботу, 26-го жовтня, тут, в приміщенні товариства „Дністер", 361 Відділу УНСоюзу, відбувався П'ятий З'їзд Організації Оборони Лемківщини, яка гуртує українців ЗДА і Канади, що прибули з Лемківщини. На З'їзді порушено ряд актуальних проблем загального, громадського значення, в тому числі також недавній виступ „Вашинґтон Пост" проти побудови пам'ятника Шевченкові в Вашинґтоні. Однодушно схвалено резолюцію, в якій закликається всіх лемків, щоб вони й всі українці в Америці „скріпленою жертвенністю на пам'ятник і збільшеною відданістю ідеям Шевченка відповіли на цей і подібні виступи проти українського народу і його духового вождя Т. Шевченка". В іншій резолюції стверджено, що американські поляки в Америці навіть по шкоді не набралися розуму, що виявили недавні збори „Польонії" в Філядельфії, які вимагали прилучення до Польщі третини української території.

Збори відкрив голова організації проф. Ів. Сквіртнянський привітанням делеґатів, після чого за успіх з'їзду провів молитву о. д-р М. Соловій з церкви св. Юра. Зборами керувала президія в особах д-ра Ярослава Падоха, як голови, та Василя Манька з Нюарку і Павла Харидчака з Торонта. Після звіту з діяльности голови, що обіймав такі вдалі імрези, як сторіччя українського гимну, музику якого склав лемко о. М. Вербицький, та вже традиційні щорічні лемківські американсько-канадійські зустрічі, звітував фінансовий секретар Михайло Фарбинець про підмогу для лемків на Лемківщині і на заточенні в Польщі, передусім для студентів середніх шкіл; про зложення поважної суми $ 380 на докінчення української Енциклопедії Українознавства в Сарселі, $ 220 на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні та про поважні суми, зібрані на видавничий і допомоговий фонди. Окремо з признанням підкреслено пожертву Українського Народного Союзу на лемківську справу в сумі $ 150. В дальшому звітували заст. голови Юліян Котляр, рекорд. секретар Василь Скомський, касир Теодор Вислоцький, орг. реф. Ол. Кобаса, голова товариського суду Ярослав Гура та голова контрольної комісії

(Закінчення на 4-ій стор.)

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ПРОТИ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Об'єднані Нації. — Соціяльна Комісія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй прийняла в понеділок 28 жовтня ц. р. резолюцію проти будь-яких форм расової дискримінації. „За" голосували 89 держав, „проти" не було нікого, за те 17 стрималися. Між тими 17-ма були західні країни, зокрема ЗДА, Британія, Франція й інші. Делеґатка З'єдинених Держав пані Джейн Варнер Дик пояснила, що ЗДА стримались від голосування виключно тільки у зв'язку з такою нещасливою стилізацією деяких пунктів широкої резолюції, що та стилізація порушує принципи американської Конституції та прийняті на Заході закони, ґарантуючі свободу слова й подекуди й дії окремих громадян і їх організацій. Це стосується особливо 9-ої точки резолюції, яка наказує ставити поза законом всі організації, які проповідують вищість будь-котрої раси та расову дискримінацію. Врештою — як заявила названа делеґатка З'єдинених Держав, у принципі і щодо духа та інтенції проєктованої резолюції — то З'єдинені Держави давно заступали ту саму лінію. Західні країни стараються переконати азійсько-африканські країни, які є ініціяторами та промоторами тієї резолюції, щоб вони погодились на таку компромісову форму, яка знайшла б однодушність Генеральної Асамблеї. Совєтські інтриґи перешкоджають цьому, бо Совєти є заінтересовані в такій найрадикальнішій резолюції, яка не рахується з обов'язуючими конституційними правами громадян в західніх вільних країнах та яка звужувала б ті права ніби в ім'я рівности рас. Розмови на цю тему ведуться ще за кулісами в Об'єднаних Націях. Проєктована резолюція складається з довгого вступу та з 11-х статтей. Вона арґументує потребу прийняття такої резолюції з уваги на все ще існуючу в деяких країнах расову дискримінацію в ділянках громадських прав, віровизнання, приймання на працю, рівного користування публічними влаштуваннями та спільного міжрасового навчання. Проєктована резолюція не називає ніякої держави, але прозоро звернена в першу чергу проти Південно-Африканського Союзу. Вона покликається на те, що расова дискримінація „в теорії або практиці" загрожує добрим міжнародним відносинам та через те є небезпечною і для миру.

„Запорозька Січ" у Брукліні відзначила своє 55-річчя

Бруклин, Н. Й. — минулої неділі, 2-го жовтня, місцева „Запорозька Січ", 325-ий Відділ Українського Народного Союзу, врочисто відзначила 55-річчя свого існування та своєї праці. На програму святкувань, що відбулися в залі місцевого Українського Народного Дому в год. 4-ій по полудні, склались: американський національний гимн у виконанні оперової співачки Марії Лисогір, український національний гимн, що його заінтонував оперовий співак Лев Рейнарович, молитва, яку провів всч. о. декан Вол. Андрушків, привітання, що його виголосив голова Відділу Іван Бішко, та промови головного предсідника УНС Йосипа Лисогора про потреби і можливості нашого дальшого розвитку, та промова голови Окружного Комітету Відділів УНС в Ню Йорку адв. Івана Флиса про дотеперішні досягнення нашої праці, судді Марсела Ваґнера про потребу спільної дії, яка може запевнити найкращі успіхи, а далі промови сеньйора Громади Юліяна Павчака і адв. Степана Яреми та численні привітання від братніх Відділів УНСоюзу, (5, 8, 37, 130, 158, 194, 204, 267, 293, 327 і 361), двох Відділів (21 і 22) Союзу Українок Америки, УККомітету та Українського Народного Дому. В мистецькій частині програми виступали згадані оперові співаки Марія Лисогір і Лев Рейнарович, виконуючи в'язанку українських пісень. У програмі святкувань нагороджено Почесними Грамотами УНСоюзу членів-основників та піонерів Відділу-ювілята. Святом проводив, представляючи також гостей, Володимир Клозник. Закінчено імпрезу молитвою, яку провів всч. о. декан Вол. Андрушків, разом з приявним на цих святкуваннях всч. о. Й. Рейнаровичем.

В ТОРОНТІ ЖИВЕ 60 000 УКРАЇНЦІВ

Торонто. — Згідно з повідомленням щоденника „Торонто Дейлі Стар" з 17 жовтня ц. р. Торонто має 1,700,000 населення. В тім числі около 1,000,000 населення є британського походження. 150,000 італійців, 75,000 німців, 60,000 українців, 50,000 поляків, 45,000 мадьярів, коло 25,000 голляндців та таке саме число греків. Американців дещо більше як 20,000, а 20,000 осіб японського, зглядно китайського походження. Дещо нижче 10,000 становить населення австрійського походження. Дальше йдуть менші етнічні групи як словаки, чехи, фінляндці й інші.

Інж. Роман Яримович обраний на лісмайстра Українських Лісників

Ню Йорк. — В суботу 26-го жовтня на Великому Зборі Українських Лісників в Ню Йорку обрано новий провід Лісивницького Об'єднання О-БУЛІД, з інж. Романом Яримовичем на чолі як лісмайстром. До нового проводу увійшли ще: д-р інж. Мирослав Чаповський та лісн. Лев Пришляк, а до Контрольної Комісії — інж. Анатоль Ґудзовський, ліс. Петро Ушак та інж. Юліян Козяк, а на редактора „Лісівницького Вістника" — вибрано поновно інж. Івана Вінтоняка. За 17 років свойого існування Товариство зуміло згуртувати і зберегти в своїх рядах фаховий лісівницький світ, що в останньому часі поповнюється молодими вартісними лісниками з американськими студіями і високою фаховою освітою. Д-р Мирослав Чаповський виголосив цінний реферат про заліснювання неужитків на теренах вугляного басейну в Пенсилвенії. При нагоді зборів представник радіовисильні переревів інтерв'ю з інж. Богданом Лучаковським про знищення лісів і сучасний стан лісового господарства України. Це інтерв'ю буде передане на хвилях етеру на Україну. Інж. Богдан Лучаковський був почесним членом Президії зборів; проводив зборами інж. Петро П'ясецький, а секретарював інж. Дам'ян Ґеча.

В Ню Йорку відбувся успішний концерт в пошану Василя Барвінського

Ню Йорк. — Український Літературно - Мистецький Клюб під протекторатом Об'єднаного Комітету на м. Ню Йорк влаштував в неділю 27-го жовтня в залі Українського Народного Дому Концерт, присвячений пам'яті Василя Барвінського, у виконанні оперового співака-баритона українських і чужих сцен Теодора Терена. На програму Концерту склалися три композиції В. Барвінського до слів поетів, три композиції до народних пісень, дві арії Дж. Б. Перґолезі та по одній арії з опери „Ернані" Дж. Верді і „Фавста" Ш. Ґуно. Співак виконав також „Веснівку" Матюка, „Минули літа молодії" О. Нижанківського, „Ой вербо, вербо" Людкевича, „Засумуй трембіто" Н. Нижанківського та „Гетьте думи" Я. Степового. Концерт закінчено арією-монологом з опери К. Данькевича „Богдан Хмельницький". Концерт пройшов із повним успіхом, публіка вітала виконавця квітами та щирими оплесками, і він в надатку виконав ще „Колискову" Барвінського. При фортепіяні був О. Омельський.

Фірма „Тризуб" в Арґентині відкрила представництво у ЗДА

Ню Йорк. — Після двомісячного побуту в ЗДА і Канаді, п. Іван Грегоращук, президент українського металообробного підприємства і його директор п. Михайло Мушинський відлетіли в п'ятницю 25 жовтня до Буенос Айресу, де находиться їх завод „Тризуб", який був заснований 36 років тому п. Грегоращуком, а тепер перейшов із власности родини в українську спілку. За час побуту у ЗДА і Канаді нав'язано контакти з українським громадянством, зокрема з фірмами, які зацікавлені у виробництві „Тризуба". Оба гості бачать можливості співпраці між підприємством в Арґентині та українським капіталом у ЗДА і висловили бажання поширити співжиття українців у діяспорі від культурно - мистецького по торговельно - промислові ділянки. „Тризуб" виготовляє парові котли, двигуни, вантажники, будує фабрики та співпрацює з відомими американськими компаніями, як от Бетлеґем Стіл, Парк Дейвіс, Ессо та другі. До дирекції „Тризуба" увійшов п. Маріян Коць із ЗДА й він перебрав представництво інтересів фірми на американському й канадійському теренах. Адреса представництва: Tridente, S.A., Room 1200, 32 Broadway, New York City, N.Y.

Хрущов потверджує всі свої давні імперіялістичні аґресивні цілі

Москва. — В минулу суботу совєтська преса і радіо оприлюднили велику заяву Никити Хрущова про сучасну совєтську закордонну політику, при чому Хрущов потвердив всі свої дотеперішні аґресивні позиції та всі давні рецепти на „розв'язання" міжнародних проблем по лінії капітуляції Заходу. І так, заявляючись за „мирне співіснування між країнами різних економічних систем", водночас Хрущов застерігся проти „співіснування в ділянці ідей" та заявив дальшу підтримку „визвольним війнам", себто комуністичним революціям. У справі Куби, Хрущов цинічно скинув вину на ЗДА, що це вони своїм ворожим відношенням до Куби внеможливлюють заведення „дійсного відпруження міжнародної ситуації". Хрущов признав також, що атомовий договір не припинює атомових перегонів ані не вносить нічого в міжнародне роззброєння. Очевидно, що він знову оскаржив „західніх імперіялістів", що це ніби вони не хочуть роззброєння, чого доказом має бути те, що Захід не хоче зменшити своїх військ в середній Европі. В справі Берліну і Німеччини Хрущов підтримав давню концепцію „двох Німеччин" і „вільного міста Західнього Берліну". Він знову пропонував „пакт неаґресії" між НАТО і членами Варшавського пакту — без попереднього розв'язання будь-котрої міжнародної проблеми і без відмови від власних імперіялістичних цілей.

Операція „Великого перевозу" перейшла з надзвичайним успіхом

Франкфурт. — Американський військово-летунський експеримент з перекиненням літаками повної панцерної дивізії до Західньої Німеччини напрочуд удався, понад усі сподівання. Понад 15.000 старшин, вояків дивізії і одну допоміжну частину перекинено впродовж 63 годин і 20 хвилин, однак командант Служби військового летунського транспорту ген. Джо В. Келлі заявив, що переведений тепер досвід доводить до переконання, що в разі потреби повну дивізію можна перекинути почерез океан літаками впродовж 35 до 40 годин. Так само швидше, як можна було сподіватися, приземлені вояки перебрали приготовану важку зброю, між ними 300 танків „М-48", 6.500 автомашин, гармати, амуніцію і ввесь електронічний виряд для комунікації. Керівники того експерименту вже тепер призадумуються, як перебороти трудноці, що настануть у випадку війни: коли летовища будуть під ворожим обстрілом. Плянується подібна операція з ціллю на Середній і Далекий Схід. Тому, що там нема таких складів з усякою зброєю, як у Західній Німеччині і Франції, то перевіз літаками великих військових одиниць на Середній і Далекий Схід буде відбуватися одночасно з включенням в ту операцію американських кораблів, що служать за склади важкої зброї і амуніції.

● На Кавказі, у ближче неназваному місті совєтський військовий суд засудив на смерть вісьмох своїх громадян, які ніби вислугувались німцям під час тамошньої німецької окупації і були співвинуватими у масових вбивствах.

● Чу Гунґ-чін, китайський комуніст, член торговельної делеґації, що прибула на переговори до Токіо, переліз був 7 жовтня ц. р. мур до совєтської амбасади в Токіо і просив політичного азилю. Совєтська амбасада передала його японським іміґраційним властям. Тепер він заявив, що втік був від своїх китайських комуністичних співпартійців і земляків у п'яному стані і хоче вертатися до Китаю.

ІСТОРИЧНА УКРАЇНСЬКА ЗУСТРІЧ В РИМІ. — В тижні від 14 до 19-го жовтня відбулася в Римі конференція Українського Християнського Руху, під кінець якої 18 жовтня Папа Павло VI прийняв на спеціяльній авдієнції велику українську делеґацію, яку очолювали українські католицькі Владики, що беруть участь в нарадах Вселенського Собору Католицької Церкви у Ватикані, та в склад якої входили учасники конференції, затруднені при Ватикані українські священики, студенти піднесеної тепер до гідности понтифікальної української Малої Семінарії та Української Великої Семінарії, Отці Василіяни і Селезіяни, Сестри Василіянки і Служебниці та представники української колонії з пані Коновалець і деякі гості. Після цієї історичної авдієнції зроблено на площі св. Дамаза цю спільну фотознімку, на якій у другому ряді посередині, за студентами Малої Семінарії у вишиваних сорочках, стоять (зліва) наші архиєреї: митрополит Амврозій Сенишин із ЗДА, митрополит Максим Германюк з Канади, митрополит Йосиф Сліпий, первоієрарх Української Католицької Церкви, та архиєпископ Іван Бучко. Згідно з останнім повідомленням, у вівторок 29-го жовтня сесія Ватиканського Собору почалася Службою Божою в українському обряді, яку відправив митрополит Йосиф Сліпий в сослуженні єпископа Ізидора Борецького з Торонта і єпископа Ярослава Ґабра з Шикаґа.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders вис тавляти на: "Svoboda"
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Шум довкола Місяця

Нікіта Хрущов заявив минулої суботи, що Совєти не хочуть брати участи в переговорах з Америкою до Місяця, що вони не думають „у передбаченому часі" висилати туди своїх астронавтів і що вони цікавляться, як Америка розв'яже проблему спровадження своїх астронавтів з Місяця назад на Землю. Ця заява відразу викликала на Заході повінь коментарів, які — як звичайно — здебільша одні одним суперечать. Так, наприклад, деякі коментатори вважають, що ця заява Хрущова попереджує прийняття Совєтами американської пропозиції щодо спільної підготови виправи на Місяць та спільного її проведення, — інші коментатори вбачають у заяві Хрущова відкинення цієї пропозиції.

В одному всі коментатори згідні: не можна вірити Хрущову на слово, бо невідомо, яка дійсна ціль його заяви. Якщо її ціллю було вплинути на Америку, щоб вона сповільнила реалізацію власної програми виправи на Місяць, то частинно це Хрущову вдалося, бо вже озвалися голоси, що, мовляв, нічого квапитися, коли відпав совєтський суперник, і можна розкласти заплановані величезні видатки на довший час. Правда, речники Крайової Адміністрації Астронавтики й Космосу цілком слушно звернули увагу на те, що в будь-котрому плянуванні не можна достосовуватись до заяв совєтського диктатора і танцювати під його дудку. Тому треба сподіватися, що заява Хрущова не матиме впливу на членів Конґресу, від яких головно залежить, чи програма вислання астронавтів на Місяць буде збережена, сповільнена чи й зовсім відкинена.

Зате вже перед тим, без заяви Хрущова, в американському науковому й політичному світі чути було голоси скептиків, які сумнівалися, чи варто з суто престижевих моментів, без очевидної великої користи для науки та військових цілей, витрачати величезні суми грошей на подорож до Місяця, коли бракує грошей на школи, шпиталі, на нові роботи, що послабили б близько чотиримільйонове безробіття. Фактом є, що в 1959-му році витрачено на ту програму $305 000 000, уже в наступному році — $524 000 000, в 1961-му році — $965 000 000, у минулому році — $1 825 000 000, на біжучий рік Конґрес ухвалив був $3 674 000 000, а на рік 1963/64 Президент зажадав —$5 712 000 000. З тієї суми Конґрес зрізав $612 000 000, і ця знижка вже будімто припізнить виконання програми виправи на Місяць на два-три роки. Коли спершу проєктовано цю виправу на який 1968-ий рік, то згодом говорилося вже про „70-ті роки".

Фахівці стверджують, що в ході здійснювання того проєкту виявились величезні непередбачені технічні й фінансові труднощі. Не передбачувано, наприклад, того, що впродовж п'ятьох років від часу заснування Адміністрації Астронавтики число її службовців, до яких враховується і науковців, зросте до 32 000. Коли ці щораз вищі більйонові суми є для Америки тягарем, то нема сумніву, що — при всій невільничій праці в Совєтському Союзі — витрати на виправу на Місяць мусять там відчуватись ще дошкульніше. Однак, Совєти напевно не припинять своїх експериментів у ділянці астронавтики, які вже дали їм великі пропаґандивні атути. І коли 15-го жовтня цього року совєтський амбасадор Анатолій Добринін заповідав у Вашинґтоні, що Совєти встановлять на Місяці свій прапор „під кінець цього десятиліття", то тим більше треба припускати, що за словами Хрущова криється штучка. Тому в будь-якому рішенні у цій справі не можна вважати на совєтські заяви.

В русифікованій Україні

У четвер 17-го жовтня цього року в Красноперекопську, Кримської области, що є складовою частиною Української ССР, відбулось урочисте закінчення першої черги Північно - Кримського каналу. Починається цей канал від Краснознам'янська на Херсонщині і перша його щойно закінчена черга доводить Дніпрову воду до Перекопу. Дальші черги мають вивести Дніпровську воду на посушливі кримські землі.

З приводу закінчення будови цієї першої черги Північно - Кримського каналу відбулося багатотисячне зібрання робітників, що працювали при будові каналу, і колгоспників з цілої околиці. На цьому зібранні виступав з промовою і совєтський диктатор Нікіта Хрущов. Широкі звідомлення з цього мітинґу із великими фотами принесли центральні московські, як також і київські газети. У московській „Правді" з 18-го жовтня ц. р. на фотографії видно масу народу, над якою майоріють десятки портретів Леніна й Хрущова і транспаренти з написами на них: „Добро пожаловать — Днепр - батюшка!" Ні одного українського напису на всіх тих транспарентах, що їх несено під час мітинґу, не було, не зважаючи на те, що відбувався він на території Української ССР, „суверенної" і „незалежної" згідно з совєтською пропаґандою.

Абстрагуючи від факту, що відбувалася ця маніфестація під виключно російськими транспарентами, так само, як, зрештою, всякі інші мітинґи в Україні, багатьох присутніх на маніфестації українців, очевидно, вражала тенденція „споріднити" стародавній український Дніпро - Славуту з допомогою перейменування його на „Днiпра - батюшку" із російською „Волгою - матушкою", щоб підкреслити тим „єдність Росії". Показовим з з цього погляду є факт, що цій російській великодержавницькій маніфестації патронував сам Хрущов, який, відкриваючи першу чергу каналу, говорив про нову перемогу „совєтського народу", не згадавши ані словом про Україну й українців на території яких і руками яких цей канал будується.

Бурхливим потоком ллється російська мова не тільки на таких чи інших мітинґах в Українській ССР. Вдирається вона, як доводять дані із самих таки совєтських публікацій, в усі ділянки державного, громадського, а то й родинного життя. Цей факт підтверджують однозгідно туристи, що побували останніми місяцями на Україні, в тому числі навіть „проґресисти", які жаліються, що ніде по українських містах вони не чули української мови. Одному з таких туристів-українців з Америки заявив один громадянин Української ССР дослівно: „Приїжджайте на рік чи два в Україну, то й ви забудете говорити по-українськи".

Показовою ілюстрацією щораз ширшої й глибшої русифікації України може бути заливання українських міст і сіл московськими газетами, такими, як „Правда" й „Ізвєстія", що друкуються багатосячним тиражем в Харкові, в Києві, в Одесі, з того 800-тисячним тиражем в самому тільки Харкові. Діється це в той час, коли, згідно із скаргами „Літературної України" з 22-го жовтня, в кіоски цілої Волинської области йде всього лише шість примірників, а на цілу Харківську область разом із Харковом всього лише 200 примірників цієї газети українською мовою. Вистачить порівняти хоч би ці числа — шість і двісті — із 800 000 друкованих і розповсюджуваних в Харківській області примірників „Правди" й „Ізвєстій", щоб усвідомити собі повнотою темп і засяг здійснюваної Москвою насильної русифікації України.

О. Жданович

НЕОБХІДНО ДУМАТИ

Рим. — Старовинні римляни казали: „жити не є необхідністю, необхідністю є плавати по морю". Парафразуючи це прислів'я, що лягло в основу сили Римської імперії, д-р М. Заяць з Мюнхену заявив у своїй доповіді, виголошеній 13-го жовтня в рамах Студійних Днів УХР, що для української еміґрації необхідністю є не жити, а — думати. Саме для цього й зібралися відомі науковці, діячі й журналісти в затишному приміщенні Міжнародного Центру „За кращий світ" у Рокка ді Папа коло Риму. В дружній атмосфері представники різних середовищ обговорювали пекучі проблеми нашого життя у діяспорі, виходячи із сучасного стану в Україні, про який виголосив ґрунтовну доповідь інж. А. Жуковський з Парижу.

Д-р М. Заяць у своїй доповіді на тему „Світла й тіні української еміґрації" вийшов із цікавої аналізи положення в СССР, який переживає глибоку внутрішню кризу внаслідок релятивізації ідеологічних основ комунізму, звороту до скептицизму й вольтеріянства. Д-р Заяць прийшов до висновку, що коли технократи СССР розірвуть з партією і підуть на союз із масою, вони випередять совєтську систему, і це буде кінець червоної імперії. Також і це свідчить, що справа визволення поневолених — не утопія, тому проблеми визвольної політики актуальні, як актуальні питання післякомуністичного устрою, що може буде й устроєм „покапіталістичним".

Еміґрація мусить думати, і саме її свобода у виборі засобів боротьби робить з неї партнера у визвольних змаганнях. Свою доповідь д-р М. Заяць присвятив розглядові засобів і можливостей еміґрації у далекій перспективі і вона викликала жваву дискусію, в якій виникло питання: чи сучасна наша молодь схоче робити революцію проти батьків, схоче сказати своє нове слово? На жаль, виступи представників цього покоління не давали надії на революцію. Але виявилось при цьому, що молодь наша перебуває у важкому роздвоєнні, у важкій кризі, не знаходячи твердого ґрунту під ногами, і їй треба допомогти.

Чим? — Сама вона висловилась, що хотіла б від нас мати більше знання про Україну. Хто знає, чи для майбутнього покоління не треба буде працювати чужою мовою, але з українським змістом.

Питанням культурної праці на еміґрації була присвячена доповідь проф. В. Кубійовича, який ударив на сполох: українська вільна наука в діяспорі перебуває в такому стані, що — коли нічого не зміниться — вона помре за яких 10 років разом із дотеперішніми її носіями, бо ми не створили умов для виховання наукового доросту.

Проф. Кубійович не щадив нікого в своїй характеристиці культурно - наукового сектору нашого еміґраційного життя: ні загалу, ні науковців, ні громадських діячів, ні проводу наших Церков. І коли він ставив необхідність створення культурної фундації, яка б дала змогу зорганізувати наш репрезентативний музей, що міг би мати справді виховне значення, коли ставив питання такої ж бібліотеки, подаючи цифри коштів, коли закінчив ствердженням необхідности створення середніх шкіл і високої школи, що була б дослідним варстатом, без якого неможливою є будь-яка серйозна наукова праця, а без неї й політична діяльність, то само собою приходив висновок: необхідно централізувати наші зусилля, необхідно вивершити центральні установи, бо ми вміємо організувати тільки низові клітини, вміємо дійти до міцного середнього щабля, але зовсім не дописуємо на верхах. А всяка будова тоді повноцінна, коли вона завершена.

Докладну аналізу цієї проблеми дав д-р А. Фіголь у своїй доповіді „Світовий Конґрес українців на тлі потреби єдности дії еміґрації". Доповідач, обізнаний із життям українців у вільному світі завдяки своїм частим подорожам і широким зв'язкам, переконливо довів, що ми вміємо дуже добре, краще від інших, розбудувати традиційні форми льокального, волосного життя, вміємо закласти й побудувати парафію, вміємо вести народні доми, виявляємо незвичайну силу в змаганні за самозбереження. Але чим вище, тим гірше. Коли громадські працівники вибиваються із сил, коли садівнички й учителі справді по-геройськи віддають всю свою енерґію та здоров'я на корисну й необхідну працю, то ми не вміємо зорганізувати інспекторату, що допоміг би їм порадами та підручниками.

Причини такого стану відомі: наші поділи по різних лініях — політичній, церковній, ідеологічній, особистій. Але ці причини не сміють паралізувати життя справді зрілої спільноти. І коли сьогодні християнські Церкви, що були поділені тисячу років, шукають способу зближення, час і нам на відкриту дискусію. Справа ця тим важливіша, що в нас „убитий інстинкт загальности, поділ став основою думання". А в теперішній час ніяка ділянка не може існувати без центрального керівництва.

Тут доповідач приходить до логічного висновку — конечности скликання Світового Конґресу, який створив би центральну установу, що була б вивершенням нашого життя і засобом централізованої дії. Та ось уже п'ять років ідуть розмови, а Конґресу нема. Для багатьох більше важить факт, що цю думку підніс полк. А. Мельник, як правильність цієї думки. І навіть підготова не ступила ще на рейки того етапу, коли вже громадянство забирає слово, готове виконувати свій обов'язок. Керівні органи такої центральної установи — на думку доповідача — повинні складатися з фахівців, а не механічно висланих делеґатів поодиноких централь чи просто великих організацій.

Доповідач не подав готової розв'язки порушеної проблеми. Він тільки вважав за свій обов'язок поставити на дискусію конечність вивершення нашої організаційної системи, нашого життя та діяльности і наголосив, що для прийняття цієї ідеї, для проведення її в життя — треба участи загалу. Найперше провідного активу, а потім і найширшого загалу

При цій нагоді д-р А. Фіголь поставив питання еліти, яка в кожному народі є, мусить бути й у нас, бож це — вияв здоров'я нормального організму. Він заступав тут погляд клясичний, який не визнає організації еліти, вважаючи, що нема критерію для „членства" за виказками. Еліта — це думаюча й ідейна частина громадянства, яка має відчуття вищих завдань і свого обов'язку. І це відчуття, і цей обов'язок сильніші над природний поділ на політичні, конфесійні чи які інші громади.

Нам здається, що саме клясична теорія еліти найправильніша. І ми можемо — не тільки мусимо — мати таку еліту шляхом поєднання думки й дії в основних питаннях. Розуміється, справа не проста, бо ми опинилися в блудному колі: еліта наша не дописує, і загал до неї має слушні претенсії. Але еліту треба плекати, а хто це має робити? Героя творить також маса, своїм признанням і зрозумінням, своїми вимогами. Коли ж наш загал уміє тільки лаяти провідників, вони не можуть рости.

Це блудне коло треба розірвати, і то якнайшвидше. Провідний актив нашої спільноти в діяспорі повинен працювати над витворенням єдности думки в основних справах, а з того зродиться згодом і єдність дії. Для цього виміна думок є першим і засадничим етапом. Маємо надію, що перша спроба, яка не була можливою ще п'ять років тому, породить дальші, які дадуть свої добрі наслідки .

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО В СВІТІ

12-ий том Повного Видання Творів Тараса Шевченка, що саме тепер вийшов у Видавництві Миколи Денисюка в Шикаґо, містить поезію Шевченка в перекладах на чужі мови*.

Цей том Шевченкової спадщини в оцінці й присвоєнні багатьох культурних народів всього світу повинен змусити до мовчанки тих притасних ворогів українського народу і його найбільшого поета, які виступають проти пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

У XII томі Повного Видання Творів Шевченка вміщено його поезії в перекладі на 52 мови. Зацікавлення Шевченковими творами в культурному світі дедалі зростає, бо ще 25 років тому, коли Український Науковий Інститут у Варшаві видавав під редакцією проф. П. Зайцева Повне Видання Шевченкових Творів, його поезії перекладені були тільки на 30 мов під ред. д-ра Романа Смаль - Стоцького. Варшавське видання, заплановане на 16 томів, появилося лише в 13 томах, бо вибух війни в 1939-му році перешкодив його завершенню.

Видавництво М. Денисюка не ставило собі ціллю просто перевидати варшавське видання, бо деякі томи потребували доповнень тим матеріялом, що появився в останніх 25-ох роках. Ці доповнення перевів проф. Володимир Міяковський у X-му томі Листування, XIV том із бібліографією наново зредаґував дир. Володимир Дорошенко, а редактор Богдан Кравців зредаґував IV (поезії від 1857 - 1861 рр.), XI (Мистецька творчість Шевченка), XII (Статті про Шевченкову творчість) і XII, що про нього хочемо тут ширше сказати.

Редактор Б. Кравців мав поважні труднощі. У варшавському виданні для перекладів були призначені 2 томи: XIV і XV. У виданні М. Денисюка треба було переклади вмістити в одному томі. Редактор Кравців в основу цього тому поклав нові переклади, які появилися після другої світової війни, і то часто окремими книжковими виданнями. Крім того в цьому томі вмістив він найкращі, на його думку, переклади з варшавського видання. Кожний вибір перекладів на ту чи іншу мову, попереджений окремою статтейкою про переклади творів Т. Шевченка на дану мову.

Крім того Б. Кравців в окремій статті (ст. 9-26) загально інформує читача про чужомовні переклади Шевченкових творів. Ця стаття надрукована англійською мовою в перекладі Богдана Рубчака.

Число мов, на які перекладено в різних країнах світу Шевченкові твори, мусить заінтересувати. До того ж треба додати, що Україна не могла робити реклями Т. Шевченкові, бо не мала відповідного державного апарату, який веде пропаґанду в культурній ділянці, отже і в ділянці літератури. Згадати треба ще й те, що аж до революції значне число Шевченкових творів не було опубліковане, бо російська поліція, захопивши їх під час заарештування автора „Кобзаря" в 1847-му році, тримала в своїх архівах.

З пояснювальних статтей редактора цього тому виходить, що Шевченкові твори здобули собі популярність передусім серед тих народів, які були поневолені Росією, Туреччиною чи Австрією.

Ще за життя українського поета почали перекладати його твори поляки, росіяни й чехи. Поляки готовилися тоді до повстання проти Росії (так зване Січневе повстання 1863 року), і Шевченкові вірші про волю та про гідність людини яку зневажав деспотичний царський уряд, були доброю зброєю в руках польських патріотів, які прощали Шевченкові те, що він виступав у своїх творах і проти польських історичних поневолювачів України. Тоді перекладали Шевченка Леонард Совінський і Владислав Сирокомля, а довшу розвідку про українського поета написав Р. Батталія.

Серед новіших перекладачів Шевченка на польську мову треба згадати відомих поетів Й. Івашкевича, Й. Лободовского і К. Вєржинського та українця Б. Лепкого.

Ще за життя Шевченка появлялися й російські переклади його творів, авторами яких були такі визначні поети, як Н. Курочкін, Н. Берґ, Л. Мей, І. Суріков, М. Гербель. Перекладав Шевченка на російську мову також Максим Рильський. З пізніших можна згадати таких російських авторів перекладачів, як Борис Пастернак і Сергей Єсенін. До 1936-го року вийшло 40 книжкових видань російських перекладів Шевченка, а від 1936 до 1962 року 19 видань.

Шевченкові твори часто виходили в повних виданнях російською мовою.

Перший чеський переклад Шевченка появився в 1860-му році, пізніше появлялися переклади різних авторів, між ними були книжкові видання з перекладами Ружени Єсенської та Зденки Верґрової-Вовсової, які для книжки „Кобзар" переклали 85 поезій українського поета. Згідно з підрахунком Ореста Зілинського, досі вийшов 651 переклад з Шевченкових творів.

У болгарській літературі Шевченка перекладали та саслідували три визначні поети передвизвольної доби, Р. Жінзіфов, Л. Каравелов і П. Славейков, яким твори українського поета були близькі, і вистачало замінити слово „Україна" словом „Болгарія", щоб зробити твори „Кобзаря" рідними для болгарського читача. В 1960-му році вийшли болгарські переклади Шевченкових творів в двох томах.

Хорватський поет Авґуст Харамбашіч (1861 - 1912) видав у 1887 році цілий том перекладів Шевченкових поем.

В словінській літературі Т. Шевченко появився доволі пізно, аж у 1907-му році, але там прийняли його з надзвичайним захопленням, і рецензенти двох томів перекладів Шевченкових творів, що вийшли з-під пера о. Йосифа Абрама, хвалили Шевченкову поезію, ставлячи її за взір тодішним модерним поетам.

Доволі пізно, бо аж в 1905-му році, ввійшов поет в білоруську літературу, але там відразу прийняли його як „батька". Шевченкові твори перекладали на білоруську мову такі великі поети, як Янка Купала та Якуб Колас. У 1948 і 1952 роках вийшли вони книжковими виданнями.

Багато перекладів з Шевченка на німецьку мову появилося в роках 1870 - 1962. Авторами цих перекладів були західні українці та німці Й. Г. Обріст, Артур Бош, Юлія Вірджінія, Шарльотта Вуцки, Ґустав Шпехт та новіші Еріх Вайнерт, Ганс Кох, Альфред Курелля та Елізабет Коттмаєр.

У французькій літературі тільки той чужий письменник зможе здобути популярність, якого введе у літературний Пантеон відомий французький перекладач. Досі такого перекладача не знайшлося для українського поета, і тому хоч є переклади Шевченка на французьку мову, тяжко було б говорити про те, що у Франції належно можуть оцінити його поетичну творчість.

Більше щастя мала Шевченкова муза в англійській літературі, в яку її ввів відомий повістяр Чарлз Діккенс у 1877 році. Англійські переклади творів Шевченка появлялися в журналах і окремими книжками - виданнями. В 1911-му році появилися переклади Етелі Л. Войніч в Лондоні. Інші книжкові видання вийшли в 1922-му році у Вінніпеґу з-під пера д-ра Александра Дж. Гунтера під назвою „Кобзар України". Багато заслужився для популяризації творів Т. Шевченка в англомовному світі проф. Кларенс А. Меннінґ, який у 1945-му році видав книжку з перекладами творів українського поета. В 1961 році в Лондоні вийшли окремим виданням переклади творів Шевченка з-під пера молодої англійської поетки Вери Річ, яка плянує видати ще дві книжки. Також і в Канаді підготовляється переклад „Кобзаря" під проводом Вотсона Кірконелла й проф. Костя Андрусишина.

Забагато місця забрало б, якби говорити про переклади творів Шевченка на всі мови, в яких вони появились. Згадаємо тут тільки про переклади на сербську, вірменську, словацьку, грузинську, литовську, румунську, латиську, шведську, японську, мадярську, італійську, фляманську, турецьку, еспанську, португальську, жидівську (їдиш), татарську, естонську, китайську, монгольську, корейську, киргизьку, узбецьку, таджицьку, бурятську, карельську мови та есперанто.

Як бачимо, твори геніяльного українського поета, пам'ятник якому плянують поставити американці українського походження у Вашинґтоні, стали духовою власністю багатьох народів світу.

* Повне Видання Творів Тараса Шевченка, том XII. Поезія Шевченка чужими мовами. За редакцією й із статтями Богдана Кравцева. Видавництво Миколи Денисюка, Шикаґо, 1963, ст. 456.

Степан Куропась

Я ВІДВІДАВ УКРАЇНУ

4

Цей процес іде далі тому, що молодь з колгоспів тікає, а до того ж сільськогосподарські машини витискають селян до міст. Безперечно, що й різного роду елементи з півночі пливуть на багату Україну, зокрема до Львова.

Ми бачили у Львові москалів на керівних постах в державних установах, фабриках, лікарнях. Ми бачили гарних пань з фризурами-кучугурами, убраних не гірше за американських. Це — дружини партійних керівників, які їздять із своїми чоловіками купатися до Карльсбаду та інших люксусових курортів. Там купують вони сукні, черевики та інші артикули для піддержки жіночої краси. Зате звичайні українські жінки та дівчата купують чоловічі черевики, бо вони дешевші, і ходять у перкалях. А звісно, що в чоловічих черевиках жіноча нога, зокрема тоді, коли вона молода, не видержить конкуренції з ногою в закордонним черевичку. Лише ті щасливці, що дістають пакунки з Америки, можуть мати краще убрання.

Українська мова у Львові засмічена словами, яких там давніше не вживали, наприклад: „вот", „пожалуйста", „уборная" і т. п.

З різних причин менше людей ходить тепер на Україні до церкви. Казали нам люди з колгоспів, що часто відвідувати церкву „опасно". В деяких селах „священики" надто вірно служать державі, і тому небезпечно їм сповідатися. Однак, ніде у Львові не зустрічали ми людей із сіл, які заразилися б безбожництвом. Всі вони хрестять дітей і вінчаються в церквах.

Театри за нашого побуту у Львові були закриті. На афішах проголошувалось різні фільми, між ними арґентинський „Загибіль Ансельми" і „Три плюс два". Велику рекляму робили фільмові „Російське чудо". Це східньонімецький фільм, який представляє повоєнну відбудову СССР.

Українці у Львові читають лише совєтську пресу і пресу держав-сателітів, як „Нова Польска", чеське „Руде Право", німецьке „Neues Deutschland". Тому вони не знають, що діється у світі, не знають навіть про мур, збудований комуністами в Берліні. „Голосу Америки" не чують, хоч американські кореспонденти журналу „Life" пишуть, що від червня 1963 р. його вже не заглушують. Ми пробували послухати в різних містах, але без успіху. Оповідали, що в Березовиці на саме українське Різдво довідалися з „Голосу Америки" про Тиждень Поневолених Націй.

На другий день нашого перебування у Львові відвідала нашу групу гарна бльондинка, редакторка львівського часопису, і зажадала побачення зі мною. Чемність вимагала не відмовити їй в цьому. Вона представилася і поспитала, як я називаюсь, хоч я не сумнівався, що вона й так знала, хто я є, бо ж таки за мною питалася.

— Я подала б ваше інтерв'ю до преси, — заявила редакторка — і уможливила б вам виступ на телевізії.

Я відмовився від виступу, заявивши, що приїхав з сином на Україну, щоб побачити і почути, як і чим вона живе, а не на те, щоб виступати на телевізії.

— Як вам подобається Львів? — запитала редакторка.

— Забагато у вас московської мови, нема свободи руху, не можу побачити своєї рідні, бо ви віддали Перемишль Польщі. Не можу піти до церкви, бо, кажуть, відкрита лише в неділю. Обслуга в готелі, щоправда, поводиться з нами чемно, але є грубою у відношенні до людей, які нас відвідують. Я бачив, як одного дідка, що прийшов до готелю поспитати, чи не приїхала вже його невістка з Америки, швайцар прогнав геть.

— Забагато нарікань за один день, — відповіла чемно редакторка, — але ви, що не бачили України 35 років, повинні знати, що тут було до приходу червоної армії. Край був бідний, шляхта панувала по містах і селах. Не було університету, середніх шкіл, лікарів і інженерів. Це все тепер є. Львів говорить по-українськи, а що чуєте ви також російську мову, то це вина самих українців, які повтікали зі Львова до капіталістичних країн. Вас виключаю, бо ви, як кажете, не були тут 35 років.

Одним словом, прочитала мені редакторка „лекцію українознавства". Я попросив її не подавати нашої розмови в пресі. Дуже її це здивувало, мовляв, боїтеся американських капіталістів?

На другий день оглянули ми лікарню, колишній Повітовий Шпиталь Повшехни. Деякі записки про ті відвідини зникли в Москві під час ревізії моїх „бумаг".

У цій лікарні, що має 1439 ліжок, прийняв нашу групу доктор Радомський, уродженець Львова, і, одягнувши в білі халати, запровадив до шефа проф. Грабенка. Оглянувши разом з ним і його асистентом білорусином, що говорив по-українськи, лікарню, ми повели розмову на тему здоров'я громадян СССР.

Проф. Грабенко по-російськи заявив нам, що медична обслуга в Україні безплатна. Якщо, наприклад, у Львові немає спеціяліста на якусь недугу, хворого на цю недугу висилають до Києва або іншого міста, де є такий спеціяліст. До того ж Совєтський Союз має „пер капіта" найбільше в світі лікарів. „Ну, а как у вас в Амєрікє? — закінчив доктор свої вияснення.

Шановний доктор, мабуть, думав, що наша туристична група складалася з науковців, які засиплять його питаннями з хірургії, анатомії, фізіології. Але, на жаль, таких не знайшлося.

Щоб рятувати престиж Америки, пані Попович, Шумейко і я поставили ряд питань: чому колгоспники зле виглядають, зарослі, брудні, виснажені, чому совєтські лікарі дбають про профілактику, але не звертають уваги на дієту, що є основною передумовою народного здоров'я? Чи може пацієнт в СССР вибирати лікаря?

Відповідав д-р Радомський, бо д-р Грабенко, як сам він сказав, москвич родом з України, не всі питання зрозумів.

Отже, колгоспники — сказав д-р Радомський — як і колись селяни не радо йдуть до лікаря, хоч він і не жадає заплати, нерадо голяться і миються. Їсти у колгоспі мають вони доволі, бо село щодо харчів краще забезпечене, як місто. Лікарів в СССР вибирати не можна, бо всі вони — державні, і треба приймати такого, якого призначають.

Возили нас також до фабрики, де виробляють різні медикаменти.

Знаходиться вона на другому боці Високого Замку. Шеф фабрики — українець, робітники звуть його „товариш старший інженер".

Коли ми прибули до тої фабрики, її сходи ще були мокрі — видно приготовлялися до нашого приїзду.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

З Каліфорнійської хроніки

Після повороту з Европи по однорічнім лікуванні я не думав продовжувати цю хроніку, тим більше, що є досить поважних дописувачів. Нажаль не всі відтинки нашого громадського життя освітлюються, в тіні остаються важливі події, що марно пропадають для майбутнього історика, а що більше, ті оминуті з'єднання, що дійсно ревно працюють, звернулися до мене, щоб все таки про їх осяги згадувати в пресі, від чого не можу відмовитися.

Український Національний Хор „Кобзар"

Наша організована громада старалася показатися не тільки в себе дома, але й перед людьми, тому побіч сходин організувала театральний гурток чи хор, але все те було імпровізоване. З припливом нової еміграції діяльність пожвавилася так, що вже за о. Бердаря і диригента Бенка був досить добре зорганізований мішаний хор, що від його і дириґент Лесик. Це був, так би мовити, репрезентаційний хор Української Централі, а побіч нього, в кожній з трьох українських церковних громад були свої хори, які і нині діють.

З приходом нашого добродушного масстра В. Божика давня мрія нашої колонії на далекому Заході Америки почала сповнятися, наша спільнота може гордитися чимось, чого інші не мають і заставляє їх завидувати нам. Вже Січнева Академія з перед двох років, а зокрема великі роковини в соту річницю смерти нашого національного Генія Тараса Шевченка показали, що наш хор стане репрезентативним. Вправді ті роковини відгреміли в нас з участю трьох хорів, але саме тоді сповнилося бажання великого Пророка: „Братайтеся!" Саме те свято зміцнило єдність українців, поруч себе стали всі, без різниці віровизнання, і наш національний хор зразу став на ноги.

Беручи участь в Тижні Поневолених Націй наш хор зразу вибився на перше місце між багатьма національностями.

Вслід за тим пішла організаційна робота, хор усамостійнився, з початком серпня 1961 р. обрано свою управу з інж. О. Скробком у проводі, а місяць пізніше прийнято й назву „Кобзар".

Впарі з організаційною роботою йшла підготовка до співочих виступів, і хор взяв участь в Листопадовій Академії та на Фестивалі Націй в Інтернаціональнім Інституті при співучасті нашого сильного оперового баритона Бояна. Цей виступ був імпозантний, хор виступав двічі, зібрав бурю оплесків від кількох тисяч чужинців, а москалів так огірчив, що вони внесли протест до Управи Інтернаціонального Інституту.

Минулого року хор виступив на Святі Державности, в Шевченківській Академії та Святі Героїв.

На зборах мин. року на голову хору обрано тенора П. Марцінова, а побіч управи створено ще Мистецьку Раду в проводі з масстром Божиком, куди запрошено доброго дириґента хору Андріївської Церкви, члена хору Кошиця — сотника Бенка.

Поступи хору були явні і нарешті українці поволі, але сміло почали виходити зі свого ґетта між чужих людей. На Святі Поневолених Націй хор вийшов знов першим, а в жовтні виступив вже на зібранні Республіканської партії з приводу прибуття сюди мейора Сан Франсіско — Хрістофера. Коли 15 грудня мин. року в Верндел Парку еміґранти з багатьох країн показували свої різдвяні звичаї, то наш хор виступив з колядками і щедрівками на тлі української хати з дідухом, сіном на столі і з кутею та традиційним хлібом, де сім'я Окрушків показала й пояснила чужинцям наші рідні різдвяні звичаї і традиції. До того допомогала й виставка народного мистецтва, влаштована п. Гіркою. Успіх був знаменитий, а директор тих уряджень цього року вже заздалегідь вислав запрошення, пропонуючи найкраще місце для виставки та виступу. На Святвечір хор виступив в Сити Гол в радіо з колядками й щедрівками.

Так закінчили щасливо минулий рік праці.

Цей рік, 1963-ий, розпочав хор виступом на телевізії, канал 7, саме на староукраїнський Свят-вечір. Тут вже не десятки, а сотки тисяч різних людей бачили хористів на екрані та слухали чудових українських пісень.

Влаштована хором 27-го січня Просфора в Українськім Народнім Домі пройшла з добрим успіхом, рівно ж Свято Державности та Шевченківська Академія.

В травні хор виступив в Колізеумі перед 62-тисячною американською публікою. Це був не тільки імпозантний успіх з невгаваючими оплесками, хор у складі 65 осіб вийшов вже на широке міжнародне поле, де гідно зарепрезентував Україну.

Виступ хору на своєму власному концерті 8-го червня ц. р. при виповненій залі Українського Народного Дому дав не тільки Управі і його дириґентові душевне задоволення, але і всім хористам. Участь взяла і відома оперова співачка А. Лисенко з Арізони.

Партія молодих республіканців, влаштовуючи в липні у великій залі Вілшір Ебел Театер Тижтень Поневолених Народів перед американцями, запросила до участи одинокий український хор „Кобзар". Яке значення має такий виступ, кожний з нас може собі уявити. Хоч хор виступив у зменшенім складі, то все таки зробив найкраще враження. Вкінці хор вже втретє виступив на Святі Поневолених Націй в Українськім Народнім Домі, що його влаштував Міжнародний Комітет Уярмлених Москвою Народів.

По вакаціях довелося виступити хорові в Кавнті Фер в Помоні. Дехто закидував хорові, що не годиться виступати на базарі, але масстро Божик, що виступав на такім же базарі з Капелею бандуристів в Дітройті - Мишіґен, знав вагу такого виступу. Геніяльний дириґент світової слави і композитор та гармонізатор українських пісень Ол. Кошиць, що на чолі Української Республіканської Капелі об'їхав всі столиці і інші міста Европи та Америки Північної, Середньої й Південної, здобуваючи по всіх усюдах тріюмфальний успіх і славу собі та українській пісні, теж виступив з великим успіхом 1923 р. на базарі, Цебто на Світовій Виставці в Шикаґо, в слід за тим американське нюйорське нотне видавництво Вітмана випустило англійською мовою 43 українські пісні, що розійшлися між американцями в 5 мільйонах примірників. Виступ на базарі в Помоні перед стотисячною публікою дав нашому хорові нагоду поширити гомін української пісні далеко поза межі свого ґетта, а в результаті директор музичного центру в Лос Анджелесі, для якого то центру викінчують тепер дім за 24 мільйони долярів, запевнив українцям в тім найбільшім на заході Америки музичнім центрі перше місце, почувши українську пісню саме на базарі. Крім того телефонують до Укр. Дому директори вищих шкіл, щоб хор виступав перед їх студентами, оферуючи навіть заплату.

І керівникам і співакам хору не легко чвалати десятки миль з праці на співанку. Проте в кожного з них є жертвенність і бажання ломити скелю і мостити шлях до кращого майбутнього українського народу. І коли ось тепер запроєктовано знов виступити в радіо і телевізії з чимсь кращим, влаштувати Ювілей заслуженому кобзареві Китастому; виїхати з концертами до Сан Франсіско й Арізони, а при тім допомогати нашій громаді при влаштуванні академій і взяти участь в маніфестації в річницю великого голоду на Україні, в якій то маніфістації візьме участь і голова УККА Л. Добрянський, то це буде велика робота.

А. Вусик

Український Національний Хор „Кобзар"

Постання Українського Генеалогічного і Геральдичного Товариства

З днем 1-го липня 1963 р. постало Українське Генеалогічне і Геральдичне Товариство в ЗДА в висліді листовного референдуму 33-ох членів-основників з п'ятьох країн (ЗДА, Канада, Німеччина, Італія й Бельгія). В серпні ц. р. вибрано Управу УГГТ в складі: голова — проф. д-р О. Оглоблин (ЗДА), заступник голови — д-р Л. Р. Винар (ЗДА), генеральний секретар і скарбник — д-р О. Климкевич (ЗДА), предсідник Контрольної Комісії — підполк. М. Битинський (Канада), члени Контрольної Комісії — дипл. інж. Л. Биковський (ЗДА) і дипл. інж. С. Т. Кульчицький (ЗДА). В вересні ц. р. Управа УГГТ кооптувала одноголосно трьох своїх нових членів: проф. д-ра Г. Лужницького (ЗДА), проф. д-ра М. Міллера (Німеччина) і Всв. ректора о. д-ра І. Назарка (Італія). На початку жовтня ц. р. УГГТ мало понад 40 членів у сімох країнах більшого скупчення української еміграції, крім вище названих ще в Англії та Франції.

УГГТ об'єднує науковців, мистців і любителів таких досі занедбаних ділянок українознавства, як генеалогія, геральдика, біографія, сфрагістика, нумізматика й інші допоміжні споріднені історичні науки. Воно сповнятиме своє завдання видавничою діяльністю: періодичний „Обіжний Лист для членів УГГТ"; неперіодичні збірники з науковими працями й інші видання та співпрацею з українськими науковими установами, Церквами та зацікавленими громадськими інституціями, як теж поодинокими особами, а крім того буде в зв'язку з чужинецькими родознавчими осередками й науковцями.

Брак генеалогічно-геральдичного осередку, що існує серед усіх передових націй західної культури, відчувався в українському суспільстві віддавна. Його потреба спричинена не тільки доцьогочасним занедбанням вище згаданих проявів українського культурного життя, але теж безнастанно зростаючим зацікавленням до української біографії, державної, земської, церковної, міської й родової геральдики та сфрагістики, староукраїнської нумізматики та генеалогії, яка в пору загрози винародовлення молодого покоління на еміґрації, занику національних традицій і шкідливого подекуди впливу чужинецького окруження є важним чинником на службі українського родинного життя. Відносини на Рідних Землях не дозволяють на свобідний і належний розвиток української генеалогії, геральдики й багатьох інших споріднених допоміжних історичних наук.

Українське Генеалогічне і Геральдичне Товариство буде вдячне українським журналам і часописам за ласкавий передрук цього повідомлення. Зацікавлених діяльністю УГГТ просимо писати на адресу генерального секретаря:

Dr. Roman O. Klimkevich, 573 N.E. 102nd Street, Miami Shores 38, Florida, U.S.A.

Голос зраненого серця!

19-го жовтня, о год. 5-ій по полудні, їдучи з о. Константином на храмове Богослуження з Алентавну до Філядельфії, в переповненому трамваї ч. 6, коло Чалтон Евню — стала жертвою несподіваної атаки серця відома суспільно-громадська діячка й патріотка Марина Даниленко-Даниленко (Завгородня з роду).

Марина Даниленко

Народилась вона 30-го березня 1893 р. на Слобожанщині. Там закінчила середню школу, пішла в народ і 30 років була вчителькою на селі. Ще з дитинства співала і в церковному хорі. В 1913 р. співала в церковному хорі видатного дириґента Туровірова в Харкові й грала на аматорських сценах.

Коли її мужа агронома Костя Даниленка у зв'язку зі справою СВУ в 1930 р. ҐПУ вислало на Соловецьку каторгу, терпіла з трьома дітьми велику біду, та ще більшу біду перетерпіла в часи страшного катастрофального голоду в Україні 1932-1933 роках.

В серпні 1943 році пішли з мужем на Захід. В 1945 році в Ашаффенбурзі Марина Даниленко разом з мужем закінчила Річні курси УТГІ Українознавства, та рівночасно грала на сцені з артистами Львівської Трупи — режисера Горняткевич. В серпні 1950 р. прибула до ЗДА, де поринула в суспільно-громадську роботу. Вчила в школі і грала на сцені.

Нехай американська земля буте Тобі легкою, моя дорога сопутнице пройденого шляху.

Твій скорбний 74-літній сирота — муж

о. Константин Даниленко Д.

Ділимося сумною вісткою
з Рідними і Знайомими,
що дня 27-го жовтня 1963 р. відійшла у Вічність
на 71-му році життя, прийнявши
Найсвятіші Тайни
наша Найдорожча
МАМА і СЕСТРА

ЄВГЕНІЯ ОРЛЯН
з дому Цісик

родом з с. Різдвяне, пов. Теребовля, Україна.
Похорон відбудеться в середу, 30-го жовтня ц. р. о год. 9-ій ранку з похоронного заведення І. Ковальчика в Джерзі Сити, опісля на цвинтар St. Johns Cemetery, Queens, L. I., N. Y.

Горем прибиті
донька — ОЛЕСЯ, зам. БЕРВЕЦЬКА
брат — ВОЛОДИМИР

З глибоким сумом подаю до відома
Рідні, Приятелям і Знайомим,
що в дні 25-го серпня 1963 р. в Бориславі, Західня Україна, упокоївся в Бозі по довгій і тяжкій недузі на 47-му році життя
мій Дорогий
БРАТ

МАРЯН О. ҐЕЦ

учитель середніх шкіл.
Покійний осиротив жінку і четверо дітей.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

за спокій Душі Померщого буде відправлена в СУБОТУ, дня 2-го ЛИСТОПАДА 1963 р. о год. 8-ій рано в Українській Католицькій Церкві ім. Св. Иосафата в Трентоні, Н. Дж.

В глибокому смутку
ЄВГЕН ҐЕЦ — брат

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею і Приятелями,
що дня 26-го жовтня 1963 р. в Ню Йорку,
упокоївся в Бозі по довгій недузі

бл. п. ОМЕЛЯН МАТЛА

народжений 30--го серпня 1904 року.
ПАНАХИДА в понеділок 28-го жовтня ц. р.,
ПОХОРОН у вівторок, 29-го жовтня ц. р. з похоронного заведення П. Яреми на цвинтар St. Raymas, Бронкс.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Горем прибита
РОДИНА

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. проф. Лева ТУРКЕВИЧА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у ВІВТОРОК, 5-го ЛИСТОПАДА 1963 р.
о год. 8-ій рано в церкві св. Михаїла у Вунсакет, Р. Ай.
в НЕДІЛЮ 3-го ЛИСТОПАДА 1963 р.
о 8-ій год. рано в церкві МБНЗ в Торонто, Канада, та

ПАНАХИДА

в НЕДІЛЮ 3-го ЛИСТОПАДА 1963 р.
по Сл. Божі, о год. 10-ій рано в церкві св. Михаїла у Вунсакет, Р. Ай.

РОДИНА

Український Студентський Тиждень в Монтреалі

Вже понад десять років в першій половині місяця листопада відбувається в Мотреалі „Український Студентський Тиждень", метою якого є інформувати чужоземну високошкільну молодь про Україну, її історію, культуру, мистецтво й змагання за свободу.

Спочатку його організували студенти Мекґільського університету, а від двох років його влаштовують спільними силами українські студентські групи двох університетів Сер Джорж Вільямс й Мекґільського, при яких існують українські студентські клюби.

Кожнорічний „Український Студентський Тиждень" був завжди одною з найкультурніших імпрез осіннього сезону, який притягав не тільки студентів згаданих університетів, але й багато позауніверситетської публіки.

В програмі Тижня ознайомлювано публіку з культурними надбаннями українського народу — народнім мистецтвом, цікавими творами передових українських образотворчих мистців й скульпторів, влаштовувано завжди концерт з участю визначних українських мистців, як піяніст Б. Максимович, оперний співак Міро Скала-Старицький, піяністка Люба Жук, скрипаль Євген Гусарук, Нестор Городовенко з своїм хором „Україна" та багато інших. Коли уявити собі, що такі імпрези пов'язані з великими фінансовими труднощами, то студентам належить признання за їх віддану працю в підготовці цих імпрез.

Цьогорічний „Україньский Студентський Тиждень" відбудеться від 10-го до 16 листопада з багатою програмою.

Великою новиною для Монтреалю буде вперше виступ Капелі Бандуристок з Дітройту, під кер. П. Потапенка, який відбудеться два рази в неділю в Плато Гол.

Від понеділка до середи відбудеться в Мекґільському університеті виставка Українського народного мистецтва, на якій покажеться різнородність народної творчости в поодиноких територіях України. Від вівтірка до четверга відбудеться виставка українського мистецтва, в Сер Джордж Вілліямс університеті, що матиме загальний характер із заступленими всіма ділянками мистецтва.

На закінчення Тижня заплановано великий баль в одному з найгарніших готелів метрополії — „Рояль Ембассі".

Марія Логуш

● **Після промови** головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді в Палаті Правничої Комісії поправилися вигляди на те, що Палата Репрезентантів ухвалить в цьому році законопроєкт про охорону громадянських прав. Але немає ясних виглядів на те, щоб Сенат прийняв закон про громадянські права, бо південні демократичні сенатори мають вести обструкцію за допомогою довгих промов.

Українська хроніка

● **Святкову академію для вшанування пам'яті Лесі Українки** в 50-річчя з дня її смерти влаштував Комітет Українців Канади, Відділ у Торонті, в неділю 20 жовтня ц. р. В програму Академії, що її відкрила інж. Леоніда Вертипорох і на якій святкову доповідь виголосила Наталія Когуська, входили мистецькі виступи О. Бризгун - Соколик, Люби Ганущак-Туркевич, Христі Болюбаш, хору „Чайка" під дир. Л. Яблонського і при форт. супроводі Марти Кравців - Варабаш. В другій частині програми була виставлена драматична поема Лесі Українки „Іфігенія в Тавриді" в постановці Аріядни Стебельської і з її вступним словом.

● **Український хор „Думка" в Ню Йорку**, який дня 28 листопада ц. р. виїздить із концертом до Клівленду і на день 30 листопада з таким же концертом до Шикаґо, влаштовує в суботу 2 листопада ц. р. в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку о год. 8.30 веч. свій щорічний товариський вечір і зустріч з громадянством для членів хору, їхніх родин та приятелів.

● **„Ватикан, Собор і діялог"** — доповідь на таку тему виголосить о. д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ, заходом Клюбу Круглого стола в п'ятницю дня 1 листопада ц. р. о год. 7.15 веч. в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79 вулиця в Ню Йорку. Ця доповідь мала відбутися дня 8 листопада, але її перенесено на тиждень скорше.

● **Вечір, присвячений пам'яті Олени Степанів** влаштовує Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку в п'ятницю 1 листопада ц. р. В програмі вечора передбачена доповідь п-ні Ганни Дмитерко - Ратич. Музичний вступ виконає зменшена смичкова оркестра УМІ під проводом проф. Володимира Цісика. Початок о год. 8-ій веч.

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує Наукову конференцію, присвячену 30-літтю голоду на Україні в роках 1932-1933. У програмі доповіді: проф. Олександер Архімович — „Врожай збіжжя на Україні і СССР в роках 1932-1933"; д-р Микола Галій — „Голод на Україні в роках 1932-1933 у насвітленні чужинецької преси". Конференція відбудеться в суботу 2-го листопада 1963 р. о 7-ій год. веч. в будинку Академії: 206 Вест 100 вул.,

---

Відійшов Вуйко . . .

По смерті великих людей пишеться в нас довгі некрологи, згадується їхні заслуги, пляни й на них учать нас, як жити й працювати для свого народу і для людства взагалі.

І це слушно! Але слушніше подавати читачам згадки про сірих людей, що ходили поміж нами, жили з нами й працювали, виконуючи часто чорну, звичайну працю, до якої життя ми звикли, і в тій щоденності ми не добачили їхньої величі. Часами ми думали, що вони такі самі як ми, може трішки й більші, а може лише диваки, що не вміють жити для себе, не збагачуються, хоч часом і на кількагодинний сон часу бракує.

Такий був він, мій вуйко, а пізніше „вуйко" для багатьох — багатьох. За нашим прикладом кликали Його так новоприбулі, пізніше й інші, малощо молодші за нього. Пригадую, колись і сл. п. п. сенатор В. Вал, стискаючи руку на прощання, сказав: „До побачення, „вуйку"! Тепер я „вуйко" для цілої Канади, пане сенаторе, відповів усміхнений „вуйко".

Це мова про сл. п. Івана Дацика. Хто його не знає? Не лише члени й симпатики УНО й Б. О., яких він був співосновником і незаступимим членом. Не лише члени української католицької церкви в Судбурах ,де він молився і слухав Служб Божих, яких ніколи не опускав, Знають його українські організації Канади, Европи і ЗДА, на потреби яких він усе відгукувався щедро. Ми свідомо вжили слово „усі", бо воно відповідає правді.

А тепер він відійшов, по довгих, тяжких терпіннях. Пишу ці рядки, коли його тіло, його скромна фізична постать, лежить ще в похоронному заведенні. Приятелі, а йому всі приятелі були, він ворогів особистих таки не мав, якщо не брати під увагу ворогів його народу і його віри, ще лише починають відвідувати його. Китиці квітів за китицями довкола домовини. Між ними прекрасний тризуб, скомбінований із синьо - жовтих, фалдованих стяжок, від родини Дудовичів. З'їжджаються приятелі й Родина з поза Судбур, яких привела ця трагічна вістка про його смерть.

Писати про його трагічне життя? Воно ж будуюче, то ж кілька фактів,

Народився він 30-го березня 1897 р. в Козівці, коло Тернополя. Малим хлопчиною став сиротою, померла мати. Батько одружився втруге й мачуха била його за найменші провини, а то й без них. Батько хотів рятувати ситуацію, але не все успішно. Ні, дорогі мої читачі, сестри Катерини він не мав, бо це не відпис з Шевченкової біографії, зрештою покійний не дозволив би на це порівняння. До школи ходив у Козівці, а опісля в Тернополі до гімназії. Війна перешкаджає в його студіях, а Батьківщина кличе. Бореться за її нездійснену волю в рядах УГА і з нею пеорожодить її криваві шляхи: чотирикутник смерти, ЧУГА, польський полон. Опісля доповнив середню освіту мав учительський диплом, але посади не дістав. Працював на батьківськійріллі і з молодечим запалом та завзяттям поринув в громадськосуспільній і політичній праці в своєму родинному селі. Поліційні шикани змусили його покинути рідні землі й у 1926 р. приїжджає до Канади.

Тут перервемо його офіційну біографію, вона, зрештою у факти небагата, зате вона, — насичена змістом, працею, посвятою, жертвенністю . . . Правдоподібно про Нього писатимуть інші, що з ним жили, працювали, творили з хаосу й посиленої ворожої, передусім комуністичної пропаганди, форми нового життя, організацій з національними ідеями, вливали в ці форми життя, зміст, що запалював заблудші душі, — допомагав зневіреним і непевним, знаходити певний шлях. Чи це була його праця в Саскатуні, Вінніпеґу, чи від 1928 р. в Судбурах, її зміст був все той самий. Ні, він на верхи не висовувався. Уважав, що на долах є більше праці, що гущу краще прорубувати з землі, взявши в руки тяжку сокиру.

Не було, мабуть, проведено ні одної важливішої акції, де б він не брав участи, не враховуючи власних пожертв, які часто були більші, як його готівка в дану пору. Його активність у різних комітетах, в кооперативі, кредитівці, Народному Союзі, КУК; хорі, драматичному гуртку й інших, змушували покійного колись бігти з засідання на засідання. Згадані організації і гуртки, як теж очевидно УНО і Б. О., забирали весь його час, „розкрадали ніч", як любив говорити.

А проблема скитальців? Кажуть, що самий тоді вдоволявся часто лише сніданком і вечерею, бо є інші, що більше потребують, Свої невеликі заощадження теж залишав для рідних за океаном та на народні і церковні цілі.

В січні 1962 р. захворів на серце, а в червні ц. р., лікарі, коли відкрили його нутро, ствердили недугу рака, що наробив уже великого спустошення. Хворий не знав причини своєї недуги й до кінця вірив, що житиме. 29 серпня, Його великий дух покинув спрацьоване тіло. Вуйко відійшов від нас, перебувши тяжкі терпіння.

Кілька днів перед смертю, сказав один з його приятелів: „Я знав трьох людей, на яких житті я вчився, як бути українцем, це інж. В. Коссар, д-р Ґуляй та Іван Дацик. Їхнє життя чисте, як весняна квітка".

Мабуть помилився мій любий приятель, є їх напевно більше, але покійний Іван Дацик є одним , що від нього міг кожний навчитися, як бути українцем.

Степан Стасюк

З діяльности 204-го Відділу УНСоюзу ім. Агапія Гончаренка в Ню Йорку

12-го жовтня 1963 р. в 1-ій год. вполудне відбулася Панахида по бл. п. Василеві Гасієві, бувш. секретареві 204-го Відділу, яку відправив в укр. православній церкві Всіх Святих при 11-ій вул. в Ню Йорку о. парох протоєрей Семен Гаюк. На Панахиді, крім найближчої родини Покійного, то є вдови, 2 доньок і сина, присутні були члени Відділового уряду.

Після Панахиди Уряд та Контрольна Комісія Відділу відбули в церковній залі засідання, яким проводив голова Відділу, Павло Марко, що недавно повернувся з подорожі по Україні.

На засіданні подано інформації про збори Окружних Союзових Відділів УНС, де обговорювано справу приєднування нових членів, нову забезпеченеву полісу від випадку — акцидентову грамоту, Ювілей „Свободи", який має відбутися в грудні з бенкетом та виставкою, в Укр. Нар. Домі, на що можна вже набувати білети в нового секретаря д-ра Василя Палідвора. Порушено справу скликання Річних Зборів в грудні й річної контролі, обговорено теж бужучі справи.

Хрестоматія української літератури у видавництві Манітобського університету

Славістичний Відділ Манітобського університету в Вінніпеґу видав хрестоматію української літератури п. н. „Рідінґс ін Славік Літератур: Текст ін Юкрейніен" в опрацюванні проф. Яр. Рудницького. В передмові подано періоди зацію історії української літератури (англійською мовою): 1) Стара Русь (старо-український період) XI-XУ ст.; 2) Середньо - українська література — XУ - XУIII ст.; 3) Нова доба — XУIII - XX ст.

До старо-українського письменства влічено твори Митрополита Іларіона Київського, „Слово о полку Ігоревім", Літописи; до середньої доби віднесено історичні пісні, твори М. Довгалевського, І. Мазепи, Гр. Сковороди; між авторами нової доби є І. Котляревський, М. Шашкевич, Т. Шевченко, П. Куліш, І. Франко, Л. Українка, П. Тичина, Ю. Клен, Б. І. Антонович та М. Рильський. Під кожним текстом подано аналітичні питання, теми до дискусій й письмових опрацювань.

Всі тексти надруковані великим чітким друком і позазначувано наголоси на словах і назвах. Ця нова хрестоматія призначена для однорічного навчання в вищих курсах українознавства, а теж і для університетів та колеґій. Видано її Видавництвом Манітобського університету при фінансовій допомозі піонера Иосифа Дзьобка.

ПЕРЕЛІТ ДИВІЗІЇ З ЗДА ДО ЕВРОПИ

Американські вояки, перекинені летунським шляхом з Тексасу до Західньої Німеччини в ході так званої „Операції Перевозу", висівши з транспортних літаків та перебравши важку зброю, яка вже очікувала їх, розкладають біля Ляндштулю в Західній Німеччині шатра для переночування. У тій Операції перекинено впродовж 72 годин цілу 2-гу панцерну дивізію з Тексасу до Західньої Німеччини, разом 14.500 старшин і вояків.

П'ятий Лемківський З'їзд...

(Закінчення з 1-ої стор.)

Ярослав Падох. В дискусії порушено багато справ, передусім справу дальшої появи „Лемківських Вістей", які вже шостий рік виходить під редакцією й заходами ред. Степана Женецького. Цю лемківську газету видає йонкерський відділ ООЛ. Після дискусії та звітів поодиноких Відділів Організації, яких вона має двадцять, однодушно схвалено абсолюторію управі з особливою подякою за успішну діяльність та обрано нову управу під проводом відомого лемківського діяча, Юліяна Котляра, дотеперішнього містоголову. Дотепер. голова, проф. Сквіртнянський з особистих причин погодився залишитися в управі на пості містоголови й референта культурних справ, в тім числі лемківського музею й лемківського збірника, який підготовляється під головуванням проф. Богдана Загайкевича. Крім згаданих до управи ввійшли Павло Харидчак, Василь Скомський і Теодор Копка — містоголови, Корнило Бабяк і Степан Дудра — секретарі, Мих. Фарбинець — фін. секретар, Ст. Барна — реф. допомоги, Теодор Вислоцький — касир та члени А. Пужок, А. Шкірка, П. Русенко, Д. Мерена і Т. Ґулич.

До контрольної комісі ввійшли Яросл. Падох — голова та Іван Ротко, Мих. Кавчак, Юрко Ковальчик і Андрій Бочневич — члени. До товариського суду обрано: Я. Гуру, Петра Манька, Петра Жидовського і Методія Медюха. На внесення новообраного голови схвалено ряд резолюцій. В часі з'їзду і святочної лемківської вечері після нарад промовляли лемки, які недавно прибули з Лемківщини або з польського заслання. Вони повідали жахливі речі з понацистського концентраційного табору в Осьвєнцімі, де згодом поляки держали велике число українців. Деякі з них не бажали виявлення їх імен з уваги на безпеку їх родин. Лемківський з'їзд вітали представники Союзу Українок Америки (п. Ірина Падох), Українського Народного Союзу (Я. Падох), Провидіння (Ст. Сгринський), УВАН (проф. Д. Горняткевич, 46 Відділу УНПомочі (п. Луканич). Наспіли також письмові привіти від голови УРСоюзу п. А. Батюка, проф. Мих. Дудри, о. Вол. Рабія, Володимира Лесняка і інших. В часі з'їзду виголошено дві доповіді про лемківське мистецтво проф. Дамяна Горняткевича та про лемківський збірник проф. Б. Загайкевича. Як завжди дуже жертвенні лемки - учасники з'їзду склали 220 дол. на лемківські та інші національні цілі. В часі з'їзду відбувалася виставка знімок лемківських будівель, передусім старезних церков та новіших народних домів і шкіл, з яких багато по-варварськи знищено і, як доходять нові вісті, далі пляново нищаться. Цей новий Лемківський з'їзд (з'їзди відбуваються щодва роки) — виявив не тільки велике прив'язання лемків до їх вужчої батьківщини, яка в останніх десятиріччях жорстоко постраждала, але й їх вперту, типово лемківську, працю й жертвенність з метою допомогти лемкам в краю і на засланні відзискати в майбутньому лемківську землю для всієї України.

Американські владики на Вселенському Соборі — за рівність всіх людей

Рим. — Єпископ Роберт Е. Трейсі з Бейтон Жуж в Луїзіяні виступив в минулий четвер 24 жовтня ц. р. на Вселенському Соборі з палким закликом, щоб до дискутованого декрету „Про Церкву" долучити таку постанову, яка не залишала б найменшого сумніву, що Католицька Церква засуджує всяку нерівність людей різної раси, національности, суспільного стану чи статі, як річ суперечну з основними принципами віри. Єпископ Трейсі був у цій справі речником всіх американських владик. У Римі є тепер 178 американських єпископів, архиєпископів і кардиналів, а загалом є їх 236. Важливість виступу названого єпископа підкреслюється фактом, що він походить з того південного стейту, в якому все ще расові фанатики мають поважні впливи і через те нема там у життьовій практиці повної расової рівности. Кажучи про конечність зберігання рівности рас, названий єпископ свідомо не говорив про кольор скіри, звернувши потім увагу у розмові з журналістами, що деякі мурини мають яснішу скіру, як багато індійців та що взагалі кольор скіри не покривається з поняттям раси. Виступ єпископа Трейсі був оплескуваний членами Вселенського Собору, дармащо правильник нарад Собору виключає оплески.

Сенатська Комісія звітує про стан медичної допомоги для старших

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія в справах здоров'я старших осіб 28-го жовтня опублікувала свій звіт про те, як діє закон Керра - Мілса в справі медичної допомоги старшим особам і ствердила, що ця допомога є недостатня, бо вона тільки частинно розв'язує справу медичної опіки над 18 000 000 осіб у віці понад 65 років. Опублікування цього звіту вважають за початок боротьби уряду за те, щоб Конґрес в 1964-му році ухвалив урядовий законопроєкт в цій справі, який ще минулого року внесено до Конґресу. Згідно з цим проєктом старші люди мали б діставати медичну опіку в рамках соціяльного забезпечення, а фонди на це йшли б із збільшених вкладок до соціяльного забезпечення. Закон Керра-Мілса з 1960-го року передбачає медичну опіку для тих старших осіб, які виканкуться, що вони не мають жадного майна. Хто має ощадності, то безплатну опіку може дістати аж тоді, коли зужиє всі свої гроші. Згідно з цим законом Керра-Мілса стейти дістають від федерального уряду на медичну опіку над старшими, скільки самі видають на цю ціль. Американське Лікарське Т-во підтримує закон Керра - Мілса, гадаючи, що він вистачальний поруч приватних аґенцій, які забезпечують на медичне лікування.

Проблема українського шкільництва в Клівленді-Пармі...

(Закінчення з 1-ої стор.)

тут існують, або є заступлені, всі українські організації та установи, які давніше централізувалися на т. зв. „савдсайд". Коли йде про наше приватне шкільництво в Клівленді, то діє там Рідна Школа ім. Т. Шевченка українських православних парафій (200 дітей), а на сході Клівленду почала свою працю двоклясова Школа Українознавства Т-ва Рідна Школа, яка існує при українській кат. церкві св. Марії. — Треба організувати українські відділи в публічних бібліотеках та розбудувати полиці на україніку; треба домагатися включення української мови у вечірніх школах, та помогти розбудувати їх, провірити можливості створення в комунальному коледжі на Пармі катедри української літератури і історії.

П. В. Бріґґс сказав таке: „Ще ніколи не було в Америці такого великого заінтересування та потреби в добрих школах, в доброму навчанні та вихованні, як саме сьогодні. Я думаю, що українці, краще чім інші народи, розуміють та підтримують нашу вишкільну політику, бо вони, українці, не мали тої свобідної школи і можливости навчання своїх дітей в режимі під окупацією. Світ, сьогодні, повстає проти комуністичної небезпеки. Світ вже знає, що добре, свобідне виховання і вишкіл дозволить народам краще розвиватися, та перешкодить зводити молодь на ідейні й політичні манівці; світ знає, що добра школа допомагає розвоєві свободи людини, і бореться проти її поневолення. Тому я з приємністю стверджую, що також українська громада на Пармі краще з інших розуміє наші почини й допомагає нам, бо тим робом допомагає своїм власним дітям. Я знаю, що українська молодь вчиться української мови, історії культури, і тим вона спричинюється до збагачення культури загалом. Може та молодь колись візьме провід у світових проблемах у свої руки? Ми не можемо сьогодні піддавати їй готових плянів для цього, але ми можемо, і ми мусимо, навчити її, виховати її, щоб вона могла колись робити правильні рішення".

-он школі? літ,восввщец жа

На прикінці П. В. Бріґґс просив передати українській громаді на Пармі сердечну подяку від імени його та цілої Шкільної Ради за ту співпрацю і допомогу, яку вона дала публічному шкільництву в останніх роках, та тією дорогою звертається до української громади із апелем — допомогти в дальшому розбудовувати нашу шкільну систему, і під час виборів, у вівторок 5-го листопада 1963 р., позитивно проголосувати за допомогу шкільництву в сумі $ 3,250.000. (скул-бонд-іссю). При тому П. В. Бріґґс зазначує, що проголусування тих трьох і чверті міл. на шкільництво не обтяжує громадян новими податками.

Коли ж йде про вибори у вівторок, 5 листопада то, із погляду на українські потреби, зокрема на нашому шкільному фронті, ми пропонуємо підтримати на Пармі такі кандидатури: адвоката Андрія Бойка, на пост правного дорадника і оборонця міста Парми, та Володимира Шипку, на радного м. Парми від загальних справ: оба згадані відомі громадяни, активні в Лізі Українців на Пармі та прихильники наших шкіл українознавства. До управи шкіл на Пармі (Парма Скул Борд) пропонуємо вибрати Роберта В. Бровна мол., який виказався не лише прихильником, але допомічним в організації нашої Школи Українознавства, коли був на пості голови управи шкіл в Пармі.

У Сайґоні спалив себе сьомий буддист

Сайґон. — У столиці Південного В'єтнаму Сайґоні вже сьомий з черги буддистський жрець підпалив себе у центрі міста, на Катедральній площі, на знак протесту проти переслідувань буддистів тамошнім режимом Нґо Дінг Дієма. Цим останнім самогубцем був 42-річний Го Дінг Ван, який приїхав на ровері на ту площу в одязі насякломy газоліною, сів на тротуар, підпалив себе і згорів впродовж 3-х хвилин. Закордонні журналісти були попереджені анонімними телефонами про важливу подію, яка станеться в тому часі на тій площі. Сталося це в три дні після того, як до Сайґону прибула сьомичленна комісія від Об'єднаних Націй задля прослідження тамошніх відносин, у висліді скарги проти Південного В'єтнаму, зголошеної восьми буддистськими державами. Хоч південно - в'єтнамський уряд погодився на таку місію, проте вона зустріла відразу перешкоди у виконанні свого завдання, бо уряд Нґо Дінґ Дієма обставив місію поліціянтами, примушував триматися поділу годин, ним самим устійненого, та не дозволяв бачитись і розмовляти з тими, що їх хотіли бачити члени місії. Зокрема уряд Нґо Дінґ Дієма спротивився допустити членів місії до ув'язнених буддистських жреців, докладно реєстрував всіх, що входили до домівки членів ОН та не надрукував у газетах ані не проголосив заклику місії ОН, щоб усі, хто щось має сказати, зголошувались до тієї місії ОН.

ТАРЗАН, ч. 5132. Стримана Мері . . .

Незабаром з'явилася мила піклувальниця з холодним поглядом. — Гальо, П'єр, сказала лагідно.

— Мері! — гукнув француз, скочивши, щоб її обняти. — Направду мило мені вас бачити.

Але жінка вирвалася з його обіймів. — Жадні романтичні дурниці, — докоряла. — Це значить так довго, поки не буде причини до відзначування!